

Ein cyf/Our ref MA-RE-2458-22

Peredur Owen Griffiths AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

22 Awst 2022

Annwyl Peredur,

Diolch am waith craffu'ch Pwyllgor ar Gyllideb Atodol Gyntaf 2022-23 a'r adroddiad dilynol.

Atodaf ymateb ysgrifenedig i'r argymhellion a wnaed. Gobeithiaf y bydd yr ymateb yn ddefnyddiol ichi.

Yn ogystal, yn dilyn eich gohebiaeth ddiweddar am Ymchwiliad y Pwyllgor Cyllid i'r Trefniadau Ariannu ar ôl gadael yr UE, gallaf gadarnhau fel y nodwyd yn fy llythyr i'r Pwyllgor ar 1 Gorffennaf, bod eitem ar y trefniadau ariannu ar ôl gadael yr UE wedi'i chynnwys yn yr agenda ddrafft ar gyfer cyfarfod nesaf y Pwyllgor Sefydlog Rhyngweinidogol: Cyllid (F:ISC) sydd wedi'i drefnu ar gyfer mis Medi. Y bwriad hefyd yw gwahodd yr Is-ysgrifennydd Gwladol Seneddol (y Gweinidog Codi'r Gwastad, yr Undeb a'r Cyfansoddiad) i ymuno â'r cyfarfod. Byddaf yn anfon manylion pellach atoch yn ysgrifenedig maes o law, fel rhan o'r trefniadau a nodir yn y Cytundeb Cysylltiadau Rhyngsefydliadol rhwng Senedd Cymru a Llywodraeth Cymru.

Yn gywir,

Rebecca Evans AS/MS
Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol
Minister for Finance and Local Government

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales
Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

YMATEB LLYWODRAETH CYMRU I'R ARGYMHELLION YN ADRODDIAD Y PWYLLGOR CYLLID:

CRAFFU AR GYLLIDEB ATODOL GYNTAF LLYWODRAETH CYMRU 2022-23

AWST 2022

Argymhelliad 1

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn darparu asesiad o sut mae pwysau chwyddiant wedi effeithio ar ei chynlluniau gwariant ar gyfer 2022-23, gan gynnwys manylion am y camau a gymerwyd gan Lywodraeth Cymru lle mae disgwyliadau canlyniadau wedi'u gohirio neu eu hailwerthuso fel rhan o'r gyllideb atodol nesaf.

Ymateb: Derbyn

O ganlyniad i chwyddiant digynsail, mae ein setliad gwario tair blynedd yn dilyn yr adolygiad o wariant bellach yn werth o leiaf £600 miliwn yn llai na'i werth pan gafwyd ef fis Hydref diwethaf.

Mae cyfyngiadau o ran faint y gallwn leddfu effaith chwyddiant oni bai bod Llywodraeth y DU yn cynyddu gwariant cyhoeddus.

Nid ydym yn sefyllfa Llywodraeth y DU lle gallwn fenthyg symiau mawr er mwyn mynd i'r afael â'r problemau heriol iawn y mae chwyddiant yn eu hachosi o ran ein cyllidebau. Yr hyn sydd gennym yw cyllideb gymharol sefydlog, a bennir yn bennaf gan benderfyniadau yn Nhrysorlys ei Mawrhydi, ac er mwyn rhoi cyllid ychwanegol i un maes mae'n rhaid ei gymryd o faes arall.

Gan gydnabod yng nghyd-destun chwyddiant bod pwysau'n cael ei roi ar yr holl gyllidebau byddwn yn parhau i flaenoriaethu cyllid ar gyfer gwasanaethau rheng flaen cyhoeddus hanfodol a'n hymrwymyiadau yn y Rhaglen Lywodraethu.

Rydym yn monitro pwysau sy'n codi yn ofalus ar draws y Llywodraeth i sicrhau ein bod yn dyrannu adnoddau yn y ffordd fwyaf effeithlon. Bydd angen gwneud penderfyniadau anodd a chânt eu hystyried fel rhan o'r broses gyllidebu sydd i ddod. Caiff unrhyw effeithiau cyllidebol eu hadlewyrchu yn y Gyllideb Atodol nesaf a'u nodi mewn dogfennau cyllideb dilynol.

Argymhelliad 2

Mae'r Pwyllgor yn argymhell, o ystyried y pwysau chwyddiant eithriadol sy'n debygol o barhau ac a allai waethygu yn ystod y flwyddyn ariannol hon, bod Llywodraeth Cymru yn ystyried cyflwyno ei hail gyllideb atodol fel y gellir dyrannu cyllid i feysydd blaenoriaeth fel mater o frys.

Ymateb: Derbyn

Mae protocol y gyllideb y cytunwyd arno gan y Pwyllgor Cyllid a Llywodraeth Cymru yn nodi'r ymrwymiad i gyhoedd dwy gyllideb atodol bob blwyddyn. Rhoddir ystyriaeth i amseriad pob cyllideb atodol er mwyn sicrhau ei fod yn adlewyrchu newidiadau i'r cyllidebau o ganlyniad i benderfyniadau Llywodraeth Cymru, ond hefyd er mwyn nodi newidiadau sy'n codi o ganlyniad i benderfyniadau gan Lywodraeth y DU.

Fel arfer, caiff cyllideb atodol gyntaf blwyddyn ariannol ei chyhoeddi ar ôl i Lywodraeth y DU wneud ei Phrif Amcangyfrif a all hefyd gadarnhau newidiadau sy'n deillio o Ddatganiad y Gwanwyn ym mis Mawrth gan Lywodraeth y DU ac y cafwyd gwybod amdanynt yn rhy hwyr i'w cynnwys yng Nghyllideb Derfynol Llywodraeth Cymru.

Fel arfer, caiff yr ail gyllideb atodol ei chyhoeddi ar ôl i Lywodraeth y DU wneud Amcangyfrif Atodol. Y gyllideb atodol hon yw'r cyfle olaf yn ystod y flwyddyn ariannol i unioni newidiadau o ganlyniad i benderfyniadau Llywodraeth y DU. Oherwydd hyn, mae'r amseru'n hanfodol i sicrhau bod cynigion gwariant a gymeradwyir gan y Senedd yn cynnwys y newidiadau hynny. Fel arfer mae Amcangyfrif Atodol y DU yn cael ei gwblhau yn gynnar ym mis Chwefror.

Gellir gwneud penderfyniadau i ddyrannu, naill ai o gronfa wrth gefn Llywodraeth Cymru neu gyllid sydd wedi'i ail-flaenoriaethu o fewn Prif Grwpiau Gwariant er mwyn mynd i'r afael â phwysau sy'n dod i'r amlwg, cyn cyllideb atodol a gellir eu hunioni mewn cyllideb atodol sydd i ddod.

Argymhelliad 3

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn darparu manylion y cyllid canlyniadol a wneir i Gymru gan Lywodraeth y DU a'i fod yn cyhoeddi unrhyw wahaniaethau rhwng ffigurau a ddarperir gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU yn sgil unrhyw ddigwyddiad cyllidol yn yr hydref yn y DU ac ar ôl derbyn amcangyfrifon atodol y DU.

Ymateb: Derbyn

Caiff holl fanylion cyllid canlyniadol eu darparu i'r Pwyllgor a'u nodi o fewn cyllideb atodol Llywodraeth Cymru a gyhoeddir tuag at ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Argymhelliad 4

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog yn parhau i bwysu ar Lywodraeth y DU i ymrwymo i ddarparu cyllid parhaus i gefnogi awdurdodau lleol, aelwydydd sy'n lletya ffoaduriaid o Wcráin a'r sector addysg ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf ac ar ôl hynny, cyn gynted â phosibl

Ymateb: Derbyn

Rydym wedi codi pryderon yn uniongyrchol â Phrif Ysgrifennydd y Trysorlys a Changhellor y Trysorlys ynghylch y trefniadau cyllid ar gyfer cynlluniau adsefydlu pobl o Wcráin.

Cyn Cyllideb y DU sydd i ddod, byddwn yn parhau i bwysleisio bod angen adolygu'r trefniadau hyn er mwyn sicrhau eu bod yn gallu bodloni'r gofynion cynyddol, gyda chyllid ychwanegol yn cael ei ddarparu er mwyn helpu i fodloni costau cynnig llety i bobl sy'n ffoi rhag y rhyfel yn Wcráin. Mae hefyd angen sicrwydd ar unwaith o gyllid y tu hwnt i'r flwyddyn ariannol bresennol er mwyn ein galluogi i gynllunio ymlaen llaw gyda'n partneriaid i sicrhau y gellir darparu'r holl wasanaethau cyhoeddus angenrheidiol.

Dylai hefyd fod cysondeb ar draws y ddau gynllun fisa i wynebu'r pwysau ychwanegol ar wasanaethau cyhoeddus. Mae'n rhaid i gymorth ariannol barhau ar gyfer y rhai hynny sydd wedi croesawu pobl o Wcráin i'w cartrefi, er mwyn sicrhau bod y ffynhonnell hon o lety a chymorth cymunedol yn parhau. Rydym hefyd yn pwysu am gymorth eleni a thu hwnt ar gyfer y rhai hynny sy'n cyrraedd o dan y Cynllun Teuluoedd o Wcráin ble nad oes unrhyw gyllid wedi'i ddarparu ar eu cyfer.

Argymhelliad 5

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog yn darparu dadansoddiad o'r cyllid sy'n cael ei ddarparu gan Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru i gefnogi a lletya ffoaduriaid o Wcráin, o fewn cyllidebau blynyddol ac atodol yn y dyfodol.

Ymateb: Derbyn yn rhannol

Byddwn yn cynnwys gwybodaeth am ddarpariaeth Llywodraeth Cymru ac am ddarpariaeth benodol gan y DU i Lywodraeth Cymru i ddarparu cefnogaeth a llety i bobl sy'n ceisio noddfa rhag y rhyfel yn Wcráin yng nghyllidebau blynyddol ac atodol y dyfodol.

Ni allwn roi gwybodaeth am y cyllid y mae Llywodraeth y DU yn ei roi i bobl yng Nghymru er mwyn lletya pobl o Wcráin gan fod y taliadau hyn yn cael eu gwneud yn uniongyrchol gan Lywodraeth y DU i Awdurdodau Lleol yng Nghymru.

Argymhelliad 6

Mae'r Pwyllgor yn gresynu at ddull Llywodraeth y DU o ddefnyddio cyfraniadau o gyllidebau datganoledig tuag at ariannu ei chymorth milwrol i Wcráin ac mae'n galw ar y Gweinidog i godi'r mater hwn gyda chymheiriaid mewn mannau eraill yn y DU i sicrhau bod cyllidebau datganoledig yn cael eu diogelu rhag cael eu defnyddio i gyllido meysydd heb eu datganoli yn y dyfodol.

Ymateb: Derbyn

Cyhoeddwyd Datganiad Ysgrifenedig¹ ar 30 Mehefin 2022, gan amlinellu safbwynt Llywodraeth Cymru ar y cyllid hwn. Rydym eisoes wedi gwneud cyfraniad sylweddol i'r ymdrech ddyngarol yn Wcráin a byddwn yn parhau i ddarparu cymorth i bobl Wcráin.

Dylai'r DU barhau i ddarparu cymorth milwrol y mae mawr ei angen. Fodd bynnag, mae materion amddiffyn a thramor yn faterion a gedwir yn ôl. Mae dull gweithredu Llywodraeth y DU o ddefnyddio cyfraniadau gan gyllidebau datganoledig tuag at gyllido ei gymorth milwrol ar gyfer Wcráin yn ddull gweithredu gwahanol, pryderus gan Drysorlys ei Mawrhydi a all beri rhwyg o bosibl. Dylai cyllid ar gyfer y meysydd hyn, yn briodol, gael ei ddarparu gan Lywodraeth y DU.

Yn y pen draw, oherwydd yr amgylchiadau eithriadol, rydym wedi derbyn y sefyllfa hon o ystyried ein hymrwymiad parhaus i gefnogi Wcráin a phobl Wcráin ond rydym wedi bod yn glir na ddylai hyn osod cynsail.

Rydym yn parhau i gyflwyno sylwadau i Lywodraeth y DU. Cyflwynwyd llythyr ar 27 Mehefin 2022 i Brif Ysgrifennydd y Trysorlys gan gyfleu anghymeradwyaeth o ran y ffordd y mae Llywodraeth y DU wedi ceisio defnyddio cyfraniadau gan gyllidebau datganoledig. Mae'r rhain yn bryderon a rennir â Llywodraeth yr Alban a Gweithrediaeth Gogledd Iwerddon sydd hefyd wedi codi'r pryderon hyn ar wahân â Phrif Ysgrifennydd y Trysorlys.

Byddwn yn parhau i weithio gyda'r llywodraethau datganoledig eraill er mwyn sicrhau y caiff setliadau datganoli eu parchu a bod cyllidebau datganoledig yn cael eu hamddiffyn rhag cael eu defnyddio i gyllido meysydd sydd heb eu datganoli.

Argymhelliad 7

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog yn darparu manylion am effaith bosibl adolygiad effeithlonrwydd ehangach Llywodraeth y DU o'r Gwasanaeth

¹ [Datganiad Ysgrifenedig: Cyllid ar gyfer Cymorth Milwrol i Wcráin \(30 Mehefin 2022\) | LLYW.CYMRU](#)

Sifil, gan gynnwys unrhyw asesiadau a wneir gan Lywodraeth Cymru o doriadau tebygol i weithwyr Gwasanaeth Sifil y DU yng Nghymru, fel y gellir mesur a lliniaru ei effaith ar swyddi diogel sy'n talu'n dda.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Caiff y gyllideb ar gyfer gwasanaeth sifil Llywodraeth Cymru ei gosod gan y Prif Weinidog a'r Cabinet fel rhan o'r broses gyllidebol flynyddol ac felly nid yw'r targedau effeithlonrwydd a gyhoeddwyd gan Swyddfa Cabinet y DU yn gymwys. Mae'r lleihad a gynlluniwyd, na chafodd ei drafod â'r Prif Weinidog, yn dilyn cyfnod o dwf sylweddol dros y chwe blynedd diwethaf. Mae'r ffigurau cyfrif pennau gan Arolwg Cyflogaeth Blynyddol y Gwasanaeth Sifil ar gyfer Llywodraeth Cymru, Llywodraeth yr Alban ac Adrannau Llywodraeth y DU yn dangos bod ffigurau cyfrif pennau'r Gwasanaeth Sifil, rhwng 2016 a 2021, wedi cynyddu ar draws yr holl weinyddiaethau. Fodd bynnag, er bod Adrannau'r DU a Llywodraeth yr Alban wedi gweld cynnydd sylweddol yn y canrannau o hyd at dwf o 45%, cafodd Lywodraeth Cymru'r cynnydd lleiaf gyda 5%.

Cyhoeddodd Llywodraeth y DU ei hadolygiad effeithlonrwydd a lleihad o 90,000 yn niferoedd y gwasanaeth sifil heb roi unrhyw wybodaeth yn adolygiad gwariant hydref diwethaf na Datganiad y Gwanwyn dilynol ynghylch effaith y lleihad hwn. Pe byddai Llywodraeth y DU yn parhau â'i chynllun i dorri 90,000 o swyddi'r gwasanaeth sifil, mae'n anochel y bydd canlyniadau negyddol i weithwyr y sector cyhoeddus yng Nghymru, y gwaith o ddarparu gwasanaethau cyhoeddus a'r economi ehangach, o ystyried niferoedd sylweddol gweision sifil sydd wedi'u lleoli yng Nghymru o adrannau ac asiantaethau Llywodraeth y DU.

Bydd y canlyniadau hyn yn dod i'r amlwg ar adeg pan fydd yr economi, yn ôl y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol a Banc Lloegr, yn ei chael hi'n anodd o hyd i adfer ar ôl y pandemig, costau parhaus Brexit a pherfformiad cynhyrchiant negyddol.

Byddai Llywodraeth Cymru yn ceisio lleihau effeithiau unrhyw gynnig i gael gwared ar swyddi'r gwasanaeth sifil yng Nghymru, gan weithio mewn partneriaeth gymdeithasol â'n cydweithwyr yn yr undebau llafur. I gael dadansoddiad llawn o'r effaith bydd angen rhagor o wybodaeth gan Lywodraeth y DU o ran ei chynigion ffurfiol, ac nid yw hyn ar y gweill ar hyn o bryd.

Argymhelliad 8

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog yn cyflwyno sylwadau i Lywodraeth y DU i sicrhau na fydd unrhyw benderfyniadau i dorri staff y Gwasanaeth Sifil yn cael effaith andwyol ar wasanaethau cyhoeddus Cymru.

Ymateb: Derbyn

Trafodwyd materion sy'n ymwneud â chyflog y sector cyhoeddus ehangach â Phrif Ysgrifennydd y Trysorlys mewn cyfarfod o Weinidogion Cyllid y DU ar 14 Mehefin. Wedi hynny ysgrifennodd Gweinidogion Cyllid y Llywodraethau datganoledig at y Canghellor ar 18 Mehefin 2022.²

Byddwn yn parhau i gyflwyno sylwadau i Lywodraeth y DU drwy'r sianeli arferol, er mwyn sicrhau nad yw unrhyw benderfyniadau a wneir gan Lywodraeth y DU i leihau niferoedd staff y gwasanaeth sifil yn cael effaith niweidiol ar wasanaethau cyhoeddus Cymru.

Argymhelliad 9

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod dadansoddiad pellach o'r cyllid a ddarperir i awdurdodau lleol i gefnogi polisi prydau ysgol am ddim Llywodraeth Cymru yn cael ei ddarparu yng nghyllidebau'r dyfodol fel y gellir gwerthuso'r modd y caiff ei roi ar waith mewn cylchoedd cyllideb yn y dyfodol.

Ymateb: Derbyn

Caiff dadansoddiad o'r dyraniadau lefel uchel i Awdurdodau Lleol, o ran cyllid cyfalaf a reffeniw, ei ddarparu mewn cyllidebau yn y dyfodol, pan fo ar gael.

Bydd y dyraniadau cyllid reffeniw yn cynnwys y fethodoleg gyfrifo gan gynnwys y gyfradd fesul uned. Dyma'r gyfradd fesul disgybl, fesul pryd bwyd y mae Llywodraeth Cymru'n bwriadu rhoi cyllid i awdurdodau lleol ar eu cyfer er mwyn cyflawni'r cynnig Prydau Ysgol am Ddim i holl blant Ysgolion Cynradd.

Fel nododd y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol yn ei llythyr i'r Pwyllgor, dyddiedig 26 Gorffennaf, mae dyraniadau grant cyllid reffeniw dangosol ar gyfer 2022-23 a chynigion grant wedi'u gwneud i bob awdurdod lleol ar y sail ganlynol:

- Bydd awdurdodau lleol yn cadw'r ddyletswydd sy'n gysylltiedig â'r ddarpariaeth o fwyd ar gyfer rhai hynny sy'n gymwys am brydau bwyd am ddim o dan feini prawf yn gysylltiedig â budd-daliadau. Bydd cyllid grant Llywodraeth Cymru yn cefnogi'r gwaith o ehangu'r cynnig am brydau am ddim i'r rheiny i gyd sydd newydd ddod yn gymwys o ganlyniad i'r ymrwymiad.
- Mae'r gyfradd fesul pryd a ddarperir trwy'r grant wedi'i gosod ar £2.90.
- Mae'r dyraniadau cyllid yn seiliedig ar y dybiaeth y bydd 86% o'r dysgwyr sydd newydd ddod yn gymwys yn manteisio ar y cynnig yn ôl cynlluniau pob awdurdod lleol i gyflwyno'r cynnig yn ystod ei flwyddyn gyntaf (mae'r cyfrifiadau'n seiliedig ar y gwahaniaeth rhwng pob disgybl ar Gyfrifiad Ysgolion

² [Llythyr ar y Cyd wrth Weinidogion Cyllid y Llywodraethau Datganoledig at Ganghellor y Trysorlys Nadhim Zahawi AS | LLYW.CYMRU](#)

Blynyddol ar Lefel Disgyblion (PLASC) 2021 heb gynnwys y rhai hynny sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim o dan feini prawf yn gysylltiedig ag incwm/budd-daliadau neu drwy drefniadau Amddiffyn wrth Bontio, sy'n cynrychioli'r gyfradd ddisgwyliedig o ehangu).

- Mae ffi i dalu costau gweinyddu ychwanegol a ddaw o ganlyniad iddynt weithredu'r cynnig yn cael ei chynnwys hefyd mewn dyraniadau grant. Ar gyfer y flwyddyn gyntaf, cytunwyd y byddai hon yn cael ei gosod ar 6% o ddyraniad grant pob awdurdod lleol. Dyma'r arfer gyda rhaglenni ar y raddfa hon ac mae'n adlewyrchu'r cymhlethdodau o ran cyflwyno'r cynnig hwn.
- Caiff y cyllid ei ddsbarthu fel rhan o Grant Addysg Awdurdodau Lleol ar sail a gaiff ei harwain gan alw. Bydd angen i awdurdodau lleol baratoi hawliadau tymhorol ar y niferoedd gwirioneddol o brydau bwyd a weinir. Caiff unrhyw amrywiadau, yn llai neu'n fwy na 86% o brydau a weinir eu haddasu yn y dyraniad ar gyfer y tymor nesaf.
- Cynhelir adolygiad o'r gyfradd fesul uned yn ystod y flwyddyn gyntaf o ddarparu'r cynnig, gan ddefnyddio data amser real ar gostau/cynnydd a ddarperir gan awdurdodau lleol, er mwyn datblygu dealltwriaeth well a, lle y bo'n briodol, mireinio'r gyfradd ar gyfer blynyddoedd yn y dyfodol.

Hyd yn hyn, mae cyllid cyfalaf wedi cael ei ddarparu ar sail fformiwla. Mae'r fformiwla'n sicrhau dosbarthiad cyfalaf teg ledled Cymru ac mae'n rhoi rhyddid i awdurdodau lleol flaenoriaethu'n lleol, yn unol â'u prif angen. Mae hyn hefyd yn sicrhau bod y cyllid ar gael cyn gynted â phosibl ac mae swm y cyllid yn gosod y ffiniau er mwyn cyflawni'r uchelgais.

Argymhelliad 10

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn datblygu dull hirdymor strategol o gynllunio a hyfforddi'r gweithlu ar draws y sector cyhoeddus i liniaru pwysau staffio yn y dyfodol gyda'r nod hirdymor o wneud gwasanaethau cyhoeddus yn gynaliadwy ac yn fforddiadwy.

Ymateb:

Mae Cyngor Partneriaeth y Gweithlu (CPG) yn dod â phartneriaid cymdeithasol ynghyd ar draws y sector cyhoeddus datganoledig gyda'r diben o alluogi cyflogwyr ac undebau llafur i ystyried materion y gweithlu mewn modd adeiladol. Mae CPG yn datblygu ei raglen waith bresennol sy'n cynnwys datblygu gwaith ar weithio'n ystwyth ac yn hyblyg a chryfhau cynlluniau gweithredu cydraddoldeb, gan werthfawrogi ymreolaeth leol ac arferion o ran darparu gwasanaethau yn lleol. Mae CPG yn parhau i fod yn fforwm ar gyfer lledaenu arferion gorau a rhannu dysgu ar draws sefydliadau.

Cydnabyddir yr heriau presennol o ran recriwtio a chadw staff mewn nifer o rolau ar draws y sector preifat a chyhoeddus, yn ogystal â'r ffaith fod anghenion gwahanol ar draws sector cyhoeddus mor amrywiol. Academi Wales yw'r ganolfan ragoriaeth ym maes datblygu arweinyddiaeth ar gyfer y sector cyhoeddus a'r trydydd sector yng Nghymru ac mae'n gweithredu yn gwbl unol ag ethos y Prif Weinidog o Un Gwasanaeth Cyhoeddus i Gymru. Mae Academi Wales wedi datblygu cyfres o werthoedd ac ymddygiadau a rennir ar gyfer arweinwyr y sector cyhoeddus, sydd wedi'i hanelu at ddatblygu dyfodol ble y gall y sectorau i gyd weithio gyda'i gilydd â diben, gweledigaeth a gwerthoedd ar y cyd. Mae'r gwerthoedd ac ymddygiadau wedi'i selio'n gadarn ar Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol; a'u nod yw creu gwasanaeth cyhoeddus cryfach i Gymru.

Er nad yw un dull gweithredu'n cael ei ystyried yn briodol, mae dulliau gweithredu strategol a hirdymor o ran cynllunio gweithluoedd a chynnal hyfforddiant o fewn sectorau amrywiol gwasanaethau cyhoeddus yn cael eu datblygu. Ymhlith rhai enghreifftiau mae:

Llywodraeth Leol

O ran llywodraeth leol yn benodol, mae cynllunio gweithluoedd a chynnal hyfforddiant yn faterion ar gyfer awdurdodau lleol, sy'n adlewyrchu eu cyfrifoldebau ar gyfer pennu gwaith o ddarparu gwasanaethau yn lleol. Gall Awdurdodau Lleol gael amrywiaeth o ddulliau gweithredu o ran darparu gwasanaethau a sicrhau effeithlonrwydd o fewn y dulliau gweithredu hynny. Gall hyn gynnwys gwasanaethau mewnol, gweithio gydag awdurdodau eraill, gwasanaethau contractio neu gomisiynu neu, lle y bo'n briodol, symud i ddulliau gweithredu digidol.

Mae Awdurdodau Lleol yn gallu gweithio a chynllunio ar y cyd drwy amrywiaeth o ddulliau gweithredu, cyd-bwyllgorau a chyd-bwyllgorau corfforedig. Gan wneud hynny maen nhw'n nodi synergeddau ac effeithlonrwydd, er enghraifft, y Gwasanaethau Rheoliadol a rennir ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Bro Morgannwg, Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr a Chyngor Dinas Caerdydd.

Gofal Cymdeithasol

Yn y sector gofal cymdeithasol, mae Gofal Cymdeithasol Cymru wedi gweithio gydag [Addysg a Gwella Iechyd Cymru \(AaGIC\)](#) i ddatblygu'r [strategaeth gweithlu](#) cyntaf erioed ar draws y maes iechyd a gofal cymdeithasol a all ddiwallu anghenion pobl Cymru yn y dyfodol. Mae hon yn strategaeth 10 mlynedd a lansiwyd yn 2020.

Mae'r Fforwm Gwaith Teg Gofal Cymdeithasol, a drefnwyd gan Lywodraeth Cymru yn 2020, yn edrych ar sut y dylai'r diffiniad o waith teg gael ei gymhwyso ar gyfer gweithwyr cymdeithasol yng Nghymru. Bydd hefyd, drwy gyfuniad o drafodaethau rhwng undebau, cyflogwyr a'r llywodraeth, yn nodi sut y dylai arferion gwaith da edrych ym maes gofal cymdeithasol, gan gynnwys o ran cyflog, amodau gwaith, llais a hyfforddiant gweithwyr, er mwyn cefnogi'r broses o ddenu rhagor o weithwyr i ofal cymdeithasol.

Mae cyflwyno'r Cyflog Byw Gwirioneddol i weithwyr gofal cymdeithasol wedi bod yn flaenoriaeth i Lywodraeth Cymru ac yn ymrwymiad allweddol yn y rhaglen lywodraethu. Mae creu gweithlu cryfach, sy'n cael ei dalu'n well, yn hanfodol i ddarparu gwasanaethau gwell ac mae'r Cyflog Byw Gwirioneddol yn cynnig man dechrau pwysig i delerau ac amodau gwell.

Llywodraeth Cymru

Mewn perthynas â staff Llywodraeth Cymru, fel rhan o raglen datblygu sefydliadol LIC 2025 yr Ysgrifennydd Parhaol, bydd Llywodraeth Cymru yn datblygu Strategaeth Gweithlu newydd ar gyfer y sefydliad a fydd yn ymgorffori dull gweithredu hirdymor a blaenllaw ynghylch cynllunio gweithluoedd. Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi buddsoddi mewn rhaglen o gynllunio gweithlu a hyfforddiant dylunio sefydliadol ar gyfer ei weithwyr proffesiynol AD a bydd yn datblygu pecyn cymorth, pecyn canllawiau a hyfforddiant ar gyfer arweinwyr uwch dros y flwyddyn nesaf.

Argymhelliad 11

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn darparu gwybodaeth am sut y bydd y cyllid ychwanegol ar gyfer adferiad y GIG yn cael ei ddefnyddio a'r Craffu ar Ail Gyllideb Atodol Llywodraeth Cymru 2021-22 22 canlyniadau disgwylidig ar gyfer y cyllid ychwanegol y mae wedi ymrwymo i'w ddarparu dros dymor y Senedd hon.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn buddsoddi mwy na £200 miliwn yn y GIG yn 22-23 er mwyn helpu i adfer gwasanaethau ers effaith pandemig Covid. O hynny, mae £170 miliwn yn gyllid rheolaidd sy'n cwmpasu ystod o fentrau a chapasiti ychwanegol, ynghyd â £15 miliwn ar gyfer trawsnewid gofal wedi'i gynllunio ac £20 miliwn ar gyfer llwybrau gofal iechyd yn seiliedig ar werth.

Cyhoeddwyd y Cynllun Adfer ar gyfer Gofal a Gynlluniwyd ar 26 Ebrill 2022 sy'n nodi ein huchelgais ar gyfer trawsnewid y ffordd y mae gofal a gynlluniwyd yn cael ei gyflwyno er mwyn sicrhau bod cleifion yn cael y gofal a'r driniaeth y maen nhw'n eu haeddu. Mae gan y cynllun, a ddatblygwyd ar y cyd â chlinigwyr, nifer o uchelgeisiau heriol ond cyraeddadwy yn rhan ohono. Y cyntaf o'r rhain yw sicrhau nad oes llwybrau agored dros 52 o wythnosau ar gyfer apwyntiad cyntaf cleifion allanol erbyn diwedd 2022, a ddilynir gan beidio â chael llwybrau agored dros 104 o wythnosau erbyn diwedd mis Mawrth 2023.

Rydym yn disgwyl i'r targedau hyn gael eu cyflawni ac mae cynnydd yn cael ei fonitro'n agos gan y Cyfarwyddwr Cenedlaethol Adfer ar gyfer Gofal a Gynlluniwyd.

Yn ogystal â lleihau nifer y llwybrau agored dros 104 o wythnosau, defnyddir y cyllid er mwyn mynd i'r afael â thrawsnewid a'i ddefnyddio i gefnogi cleifion tra eu bod yn aros am driniaeth i sicrhau y byddant yn ddigon iach ar gyfer llawdriniaeth, os oes angen un arnynt.

Ceir dolen i'r cynllun yma:

[Trawsnewid a moderneiddio gofal a gynlluniwyd a lleihau rhestrau aros | LLYW.CYMRU](#)

Argymhelliad 12

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn darparu rhagor o wybodaeth i egluro pam nad oedd byrddau iechyd lleol yn gallu defnyddio'r cyllid ychwanegol a ddarparwyd yn 2021-22 yn llawn i gefnogi adferiad y GIG a lleihau'r ôl-groniad o ran amseroedd aros, yn ogystal â nodi pa gamau y mae'n eu cymryd i fynd i'r afael â nhw er mwyn sicrhau y gellir targedu dyraniadau'r flwyddyn gyfredol ac yn y dyfodol yn briodol i gyflawni ei huchelgeisiau a darparu gwerth am arian.

Ymateb: Derbyn

Yn ystod 2021-22, dyrannodd Llywodraeth Cymru bron i £250 miliwn er mwyn helpu byrddau iechyd a'r GIG ehangach i fynd i'r afael ag adfer gwasanaethau ar ôl y pandemig.

Fodd bynnag, effeithiodd ton Omicron, yn ystod mis Rhagfyr ac ar ddechrau 2022, y gweithgarwch roedd byrddau iechyd yn gallu ei gynnal yn lleol a chapasiti'r sector annibynnol i ddarparu'r capasiti yr oedd byrddau iechyd wedi'i sicrhau er mwyn cefnogi adferiad. Cydnabuwyd y ddau ffactor hyn gan Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ei adroddiad, "Mynd i'r afael â'r ôl-groniad o ran gofal a gynlluniwyd yng Nghymru".

Mae'n werth nodi, er gwaethaf y cynnydd yn lefelau Omicron, cynyddodd y gweithgarwch yn ystod ail hanner y flwyddyn, er na chyrhaeddodd yr un lefelau o gymharu â chyn y pandemig.

Byddwn yn monitro cynnydd yn erbyn ein targedau adfer drwy waith y Cyfarwyddwr Cenedlaethol Adfer ar gyfer Gofal a Gynlluniwyd. Mae byrddau iechyd wedi datblygu cynlluniau trawsnewidiol manwl fel rhan o'u cynlluniau integredig canol tymor. Mae'r rhain wedi bod yn destun craffu er mwyn sicrhau eu bod yn effeithiol ac yn cynnig gwerth am arian. Disgwylir i fyrddau iechyd arddangos yr ychwanegedd y mae'r buddsoddiad ychwanegol hwn wedi'i gyflawni.
